

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

Codi	44308
Nom	Museística i comunicació del patrimoni paleontològic
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	3.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2200 - M. U. en Paleontologia Aplicada	Facultat de Ciències Biològiques	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2200 - M. U. en Paleontologia Aplicada	5 - Gestió del patrimoni paleontològic	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
MARTINEZ PEREZ, CARLOS	356 - Botànica i Geologia

RESUM

Assignatura optativa dins de la matèria Conservació i Difusió del Patrimoni Paleontològic.

Assignatura enfocada al coneixement dels museus com a instruments essencials de la comunicació científica, en actuar com a institucions privilegiades per a l'aprenentatge i la comprensió de la ciència. Es tracta de fer possible el retrobament entre científics i ciutadans per a la transmissió de coneixements de manera comprensible i, així mateix, convertir-se en llocs on els ciutadans puguin qüestionar la ciència i interactuar d'alguna manera amb ella. Si durant molts anys la divulgació de la cultura científica es basava en llibres, revistes i mitjans audiovisuals, hui els museus han pres un lloc rellevant, quasi primordial, en aquesta divulgació.

El patrimoni paleontològic està constituït, d'una banda, pel conjunt de jaciments i seccions fosilíferes coneguts i estudiats (patrimoni "immoble") i per un altre, pel conjunt de col·leccions paleontològiques i exemplars allotjats en museus, col·leccions i exposicions (patrimoni "moble"). Són evidents els riscos i necessitats dels elements paleontològics quan aquests es troben en els jaciments, però Quina és la raó d'extraure aqueix material del seu context? On ha de depositar-se i per què? Quin destí ha de tindre aqueix material: investigació, exposició, didàctica...? Quins són els riscos que pot patir aquest patrimoni?



L'accés a aqueix material és exclusiu a la investigació, es pot fer divulgació sense perdre rigor científic?. Totes aquestes qüestions, entre altres, són les que justifiquen les funcions dels Museus Científics: la "Gestió de les Col·leccions", i la seua posada en valor en totes les seues facetes.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis. Són recomanables, encara que no imprescindibles, coneixements mínims de zoologia, ecologia, així com també de geologia i paleontologia.

COMPETÈNCIES

2200 - M. U. en Paleontologia Aplicada

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Ser capaços d'accedir a ferramentes d'informació en altres àrees del coneixement i utilitzar-les apropiadament.
- Capacitat per a la comunicació i divulgació d'idees científiques.
- Ser capaços de treballar en equip amb eficiència en la seua labor professional o investigadora, adquirint la capacitat de participar en projectes d'investigació i col·laboracions científiques o tecnològiques
- Ser capaços de realitzar una presa ràpida i eficaç de decisions en situacions complexes de la seua labor professional o investigadora, per mitjà del desenrotllament de noves i innovadores metodologies de treball adaptades a l'àmbit científic/investigador, tecnològic o professional en què es desenrotlle la seua activitat.



- Ser capaçs d'accedir a la informació necessària en l'àmbit específic de la matèria (bases de dades, articles científics, etc.) i tindre prou criteri per a la seua interpretació i ocupació.
- Aplicar la Ciència des de l'òptica social i econòmica, potenciant la transferència del coneixement a la Societat.
- Capacitat per a preparar, redactar i exposar en públic informes i projectes de forma clara i coherent, defensar-los amb rigor i tolerància i respondre satisfactòriament a les crítiques que pogueren derivar-se de la seua exposició.
- Projectar la inquietud intel·lectual i fomentar la responsabilitat del propi aprenentatge.
- Assumir el compromís ètic i la sensibilitat cap als problemes mediambientals, cap al patrimoni natural i cultural.
- Conocer y entender la paleodiversidad de los seres vivos, sus relaciones ecosistémicas y la distribución paleogeográfica alcanzada por los principales grupos de seres vivos a lo largo de la historia de la Tierra.
- Conèixer, entendre i extraure conclusions, aplicables al moment actual, sobre les crisis de diversitat biològica, les seues causes i conseqüències en el marc de l'actualisme.
- Comprendre en profunditat la naturalesa històrica del procés evolutiu, tant en els seus aspectes d'irrepetibilitat i contingència, com en aquells vinculats al compliment de lleis de la naturalesa de tota índole i, per tant, de necessitat.
- Fer i manejar amb destreza les tècniques de camp, laboratori i gabinet per a l'extracció, preparació, catalogació, reconstruccions digitals, estudi i divulgació de microfòssils i macrofòssils.
- Conèixer i entendre els fonaments legals a nivell de la UE, Estat Espanyol i comunitats autònomes espanyoles la protecció i conservació del patrimoni paleontològic.
- Conèixer les tècniques utilitzades en Museística per a la gestió del patrimoni paleontològic, distingint en visites guiades de treball casos d'èxit en el camp de la Paleontologia (Dinópolis, Institut Català de Paleontologia, Museu Paleontològic d'Elx) .
- Realitzar estudis, aplicant els mètodes i tècniques necessaris per a conservar i gestionar el patrimoni paleontològic.
- Desenvolupar les habilitats experimentals en el maneig de material i equips de laboratori en paleontologia.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En aquesta assignatura l'alumnat coneixerà i entendre el paper dels elements en Museologia, la seua història, origen de les col·leccions del museu i els objectius i normes de la catalogació en els museus naturalistes, reconeixerà el caràcter dels fòssils com a elements del Patrimoni Natural, l'aplicació de la Museologia a aquest Patrimoni, els factors que poden afectar la seua conservació, la preparació/restauració dels espècimens naturals. Els mètodes i experiències existents, la dinàmica i gestió de col·leccions paleontològiques i la investigació científica en els museus. A més entendre les relacions entre Museologia i Museografia; el disseny i organització d'exposicions; l'elaboració de projectes en Museografia, la Museografia didàctica virtual. Així mateix, l'alumnat coneixerà el concepte de jaciments paleontològic, la seua potencialitat d'ús (difusió i divulgació), els elements estratègics en conservació i



investigació, els mitjans de comunicació existents (centres d'interpretació, exposicions, col·leccions museogràfiques, col·leccions privades, col·leccions universitàries, etc.), així com els elements annexos al projecte (accessibilitat, cartelleria, capacitat de càrrega, etc.), per a concloure coneixent la legislació aplicada a la comunicació del patrimoni paleontològic i diferents projectes per a la comunicació d'aquest Patrimoni.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Mòdul Teòrtic

Tema 1. Concepte de Museu. Museologia. Elements de Museologia. Història de la museologia i l'origen de les col·leccions del museu i els objectius.

Tema 2. El Paper dels Museus en la Conservació del Patrimoni. Tipus de Museus. La museística del Conjunt Paleontològic de Terol-Dinópolis. Comunicació del patrimoni paleontològic entorn del món dels dinosaures.

Tema 3. Els fòssils com a elements del Patrimoni Històric, Cultural i Natural. Legislació aplicada al patrimoni paleontològic moble. Legislació europea, nacional i autonòmica. Legislació en matèria de museus.

Tema 4. Dinàmica i gestió de col·leccions paleontològiques. Normes de la catalogació i inventari en els museus naturalistes. Conservació preventiva. Codi deontològic. Preparació, conservació i restauració dels espècimens naturals: mètodes i experiències. El valor dels motles com a instrument didàctic i científic.

Tema 5. Difusió i divulgació: elements estratègics per a la conservació i investigació. La investigació científica en els museus. La comunicació en els museus: Funció social. La comunicació en altres centres (centres d'interpretació, exposicions, col·leccions museogràfiques, col·leccions privades, col·leccions universitàries,).

Tema 6. Museologia i Museografia. Disseny i organització d'exposicions. Elaboració de projectes en Museografia. Museografia didàctica virtual. Jaciments paleontològics i potencialitat d'ús: patrimoni moble i immoble. Projectes per a la comunicació del patrimoni paleontològic.

**VOLUM DE TREBALL**

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Altres activitats	12,00	100
Pràctiques en laboratori	10,00	100
Classes de teoria	6,00	100
Seminaris	2,00	100
TOTAL	30,00	

METODOLOGIA DOCENT**Classes teoricopràctic:**

- Competències bàsiques: CB6, CB7, CB8, CB9, CB10
- Competències generals: CG1, CG2, CG3, CG5, CG6, CG7
- Competències transversals: CT1, CT4, CT5
- Metodologia:
 - Lliçons magistrals participatives amb presentacions per ordinador:
 - Treball personal presencial de casos pràctics de Museologia i Museografia
 - Participació en diversos projectes de divulgació del patrimoni.
 - Exposició i defensa pública del treball realitzat en grup
- Classes de pràctiques de laboratori-gabinet:
 - Competències bàsiques: CB6, CB7, CB8, CB9, CB10
 - Competències generals: CG1, CG2, CG3, CG5, CG6, CG7
 - Competències transversals: CT01, CT04, CT05
- Metodologia: - Introducció i planificació de cada pràctica.

Pràctiques proposades:

>Gestió de col·leccions paleontològiques: Identificació, siglat, registre, bases de dades, tècniques bàsiques de conservació preventiva.



- >Tècniques bàsiques d'emmotllament i replicat. Elaboració de motlles i rèpliques.
- > Disseny del projecte expositiu d'una exposició temporal o itinerant.
- > Valoració dels continguts museològics i museogràfics en museus o exposicions paleontològiques de la Comunitat Valenciana.
- Disseny i elaboració de projectes en Museologia i Museografia
- Casos pràctics en Gestió de Museus i Patrimoni Moble. Seminaris:
 - Competències bàsiques: CB6, CB7, CB8, CB9, CB10 • Competències generals: CG1, CG2, CG3, CG5, CG6, CG7
 - Competències transversals: CT03
- Metodologia:
 - Assistència a conferències i seminaris teoricopràctics d'especialistes que complementin la formació rebuda en altres matèries
 - > Comunicació del patrimoni fora de les nostres fronteres. Casos d'interès.
 - Visites a altres museus i centres d'interpretació (visites físiques i virtuals)
 - Elaboració de materials i documents diversos en activitats teoricopràctiques

AVALUACIÓ

- Treball final (i presentació) que es pot realitzar de manera individual o en grup al llarg del semestre per a l'avaluació de les competències tècniques de l'assignatura. L'aportació a la qualificació final no podrà excedir el 70% de l'total de la nota.
- Avaluació continuada 30%
 - Assistència i aprofitament de les classes

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Castellanos, P. (2008). Los Museos de ciencias y el consumo cultural: Una mirada desde la comunicación. Ed. UOC. 230 pp.



- Rico, J.C. (2006). Manual práctico de museología, museografía y técnicas expositivas. Ed. Silex. 253 pp.
- Roigé, X. (2014). Los Museos de la Ciencia en España: entre la Divulgación Científica, el Consumo Cultural y la Creación de Nuevos Referentes Sociales. International Journal of Deliberative Mechanisms in Science, 3(1), 49-72.doi:10.4471/demesci.2014.14
Link: <http://dx.doi.org/10.4471/demesci.2014.14>
- VV. AA. (1996). Museums for the new millenium. A Symposium for the museum community. Washington D.C. Smithsonian Institution. The American Asociation of Museums.
- VV. AA. (2000). Exploring Science in Museums. Ed. Susan Pearce. 224 pp.
- VV. AA. (2005). Museología de la ciencia: 15 años de experiencia. Joan Santacana y Núria Serrat Antolí (Coords.). Ed Ariel. 653 pp.
- VV. AA. (2013). Museos y colecciones de Historia Natural. Investigación, educación y difusión. González Bueno, A. y Baratas Díaz, A., (Eds). Memorias de la RSEHN. Segunda Época, Tomo XI. 422 pp.
- Alcalá, L., 2005. Los museos y la nueva proyección social de la Paleontología. Boletín RSEHN (sec.Geol.) 100(1-4) pp.289-306

Complementàries

- Boletín de la RSEHN: Sección Aula, Museos y Colecciones.
- Fernández-Martínez, E., Barbadillo Escrivá de Romaní, P., Castaño de Luis, R., Marcos Reguero, A., Preciado González, J.M. & Serrano Gómez, E. (2012). Geoturismo en la ciudad de Burgos una guía de geología urbana para todos los públicos. Ayuntamiento de Burgos, 101 pp.
- Lacomba, J. (2015). Manual de ayuda para trabajos de estratificado, moldeo y colada con Composites. Glaspol Composites (Eds.).
- Morales Miranda, J. (2001): Guía práctica para la interpretación del Patrimonio. Sevilla. Junta de Andalucía. Consejería de Cultura.